

Sygn. akt IV KO 137/19

POSTANOWIENIE

Dnia 21 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Cesarz

w sprawie **B. N. i E. J.**,
oskarżonych z art. 231 § 2 k.k. i in.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 21 listopada 2019 r.,
wniosku o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu,
zawartego w postanowieniu Sądu Rejonowego w T.
z dnia 18 października 2019r., sygn. akt II K (...),
na podstawie art. 37 k.p.k. *a contrario*

postanowił:
nie uwzględnić wniosku.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w T. w wystąpieniu twierdził, że zachodzi przesłanka zastosowania art. 37 k.p.k. w postaci dobra wymiaru sprawiedliwości. Oskarżonymi w sprawie są urzędnicy administracji samorządowej, a ich czyny pozostają w bezpośrednim związku z pełnionymi przez nich funkcjami publicznymi. Tym samym „w lokalnej społeczności mogą pojawić się opinie o wzajemnych powiązaniach władzy wykonawczej i sądowniczej, które mogłyby mieć wpływ na rzetelne, bezstronne rozpoznanie sprawy”. Następnie Sąd występujący wskazał, że „chodzi tu o kontakty towarzyskie, sąsiedzkie, jak i sprawy urzędowe”, nadmieniając, że obecny sędzia referent występował w przeszłości w sporze

sądowym z organami samorządowymi, przekazanym do rozstrzygnięcia poza okręg tarnowski.

Kolejnym argumentem mającym przemawiać za przekazaniem sprawy jest jej medialność (odnośnie czynów objętych niniejszym postępowaniem pojawiały się publikacje, artykuły, komentarze czy audycje). Władze samorządowe mogły mieć wpływ na przedstawiony w mediach obraz tej sprawy, co powoduje, że wydane przez sąd właściwy „rozstrzygnięcie odmienne od oczekiwań społecznych wynikających z ukształtowania opinii na podstawie publikacji medialnych mogłoby zostać niewłaściwie odebrane i powodować wątpliwości co do obiektywnego rozpoznania sprawy. Na tę okoliczność przytoczony został fragment uzasadnienia postanowienia SN z dnia 26 czerwca 2019 r., II KO 50/19. Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stanowisko zaprezentowane w postanowieniu przez Sąd Rejonowy w T. nie zasługiwało na aprobatę.

Faktem jest, że przesłanką decydującą o potrzebie przekazania sprawy w trybie art. 37 k.p.k. jest wzgląd na dobro wymiaru sprawiedliwości. Zastosowanie tej wyjątkowej instytucji uzasadnione jest w sytuacji jednoznacznie świadczącej o tym, że postawienie sprawy w gestii tego sądu, którego właściwość została ustalona na podstawie kryteriów wymienionych w art. 31 § 1 – 3 k.p.k. sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości. W orzecnictwie Sądu Najwyższego wyrażany jest pogląd, że przesłanka powyższa przejawia się w możliwości niewłaściwego społecznego odbioru działalności orzeczniczej sądu (zob. np. powołane przez Sąd występujący postanowienie z dnia 24 lipca 2002 r., II KO 31/02, LEX nr 55192, a nadto inne postanowienia np.: z dnia 10 maja 2018 r., III KO 38/18, LEX nr 2490302, z dnia 14 czerwca 2018 r., III KO 54/18, LEX nr 2508529, z dnia 14 czerwca 2018 r., III KO 62/18, LEX nr 2508531, z dnia 5 lutego 2019 r., V KO 5/19, LEX nr 2616190). Istotnym jest jednak to, aby to zagrożenie wynikało z konkretnych okoliczności, nie zaś miało charakter jedynie abstrakcyjny.

Sąd Rejonowy w T. nie wykazał istnienia takich realnych podstaw. Poza podkreśleniem, że oskarżeni to „wysoko postawieni urzędnicy administracji samorządowej”, całokształt przedstawionej argumentacji nie zawiera przesłanek do przyjęcia, by przedstawione zagrożenie rzeczywiście spełniało warunek z art.

37 k.p.k. Zarówno możliwość pojawienia się opinii o powiązaniach „władzy wykonawczej i sędziowskiej”, jak i to, że przyszłe orzeczenie sądu może zaburzyć kreowany przez media społeczny ogląd na sprawę, co miałyby się odbić na wizerunku sądu i generalnie wymiaru sprawiedliwości, nie zostały wsparte konkretnymi okolicznościami, lecz stanowiły jedynie nieuprawnione spekulacje. Cytowana w tym kontekście przez Sąd właściwy teza orzeczenia II KO 50/19, aczkolwiek trafna, to jednak nie znalazła najmniejszego przełożenia na realia niniejszej sprawy. Warto zwrócić uwagę, że powodem wydania tego orzeczenia był fakt, iż czyn zarzucany oskarżonym miał być skierowany przeciwko jednemu z sędziów sądu właściwego miejscowo do rozpoznania sprawy, co było sytuacją diametralnie odmienną od przedstawionej przez Sąd występującej. Okoliczność, że pokrzywdzonym w sprawie jest sędzia sądu właściwego, była wysoce realną podstawą uznania jej za źródło zagrożenia powstania w opinii społecznej przekonania o niezdolności obiektywnego i bezstronnego procedowania.

Nadmienić należy, że przed skierowaniem wniosku w trybie art. 37 k.p.k. sędziowie Sądu właściwego wystąpili do Sądu Okręgowego w T. o wyłączenie ich od orzekania w trybie art. 41 § 1 k.p.k. Postanowieniem z dnia 2 lipca 2019 r Sąd Okręgowy ich wniosków nie uwzględnił. W uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia uznał, że nie zachodziły w sprawie wątpliwości co do bezstronności sędziów. (k. 1920 – 1920v, t. XII). Wobec wystąpienia konkretnych podstaw wyłączenia, o których mowa w powyższym przepisie, Sąd Rejonowy w T. wyłączył od rozpoznania sprawy tylko jednego z sędziów (postanowienie z dnia 19 kwietnia 2019 r. – k. 1857-1857v).

Tryb określony w art. 37 k.p.k. jest nadzwyczajny, co powoduje że przesłankę przekazania sprawy na tej podstawie interpretować należy w sposób restryktywny (zob. np. postanowienie SN z dnia 14 czerwca 2018 r. III KO 54/18, LEX nr 2508529). Zastrzeżony jest zatem do wyjątkowych sytuacji, mogących rzutować w sposób jednoznacznie negatywny na dobro wymiaru sprawiedliwości. Nie może więc stanowić alternatywy dla nieuwzględnienia wniosków złożonych na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. Pamiętać należy, że dla respektowania tej wartości i dbałości o autorytet sądu istotne jest przede wszystkim obiektywne i sprawne przeprowadzenie postępowania (art. 2 pkt 4, 7 i 410 k.p.k.), nie buduje natomiast

zaufania do sądu unikanie spraw dotyczących lokalnych władz samorządowych z obawy przed opinią społeczną czy zainteresowaniem mediów.

Powyższe uwagi odnoszą się również do wniosku obrońcy oskarżonego E.J., przedłożonego na podstawie art. 9 § 2 k.p.k. Sądowi Najwyższemu w dniu 8 listopada 2019 r.

as